

Troýa ұрşundан biziň günlerimize çenli himiki uruşlaryň gysgaça taryhy

Category: Kitapcy,Taryhy makalalar

написано kitapcy | 23 января, 2025

Troýa ұршundan biziň günlerimize çenli himiki uruşlaryň gysgaça taryhy TROÝA URŞUNDAN BIZIŇ GÜNLERİMIZE ÇENLI HIMIKI URUŞLARYŇ GYSGAÇA TARYHY

Russiýany penalanýan Siriýa režiminiň parahat ilatyň we oppozision güýçleriň garşysyna himiki ýaraglary ulanmagy Troýa ұrşundan tä biziň günlerimize çenli uzaýan himiki uruş taryhyň iň soňky wakasy boldy.

Gomeriň «Odisseýa» poemasynda Troýa ұrşuna gatnaşanlaryň ujy zäherlenen oklary ulanandygy aýdylýar. Bu bolsa söweşlerde himiki maddalaryň ulanylandygy baradaky ilkinji taryhy maglumatdyr.

1764-nji ýylda Demirgazyk Amerikada iňlis podpolkownigi Genri Lui Buke odeýallara siñdirip ospa keselini indeýlere ýokuşdyrdы we gyrgynçlyk döretdi.

Birinji jahan ұrsunda alymlaryň geçiren himiki synaglary himiki ýaraglaryň mundan beýlæk ýygy-ýygydan ulanylmağyna sebäp boldy. Uruşda her iki frontda biri-birine garşı uruşyán esgerler zäherli gazlardan zäherlenip wepat boldy.

Goşun bölümlerine garşı ulanylan himiki ýaraglar esgerleriň gözleriniň sokurlaşmagyna (körleşmegine) sebäp boldy. 1918-nji ýylyň aprel aýynda Fransiýanyň Betýun şäherinde himiki ýaraglardan şikes alan iňlis esgerleri bejergi astyna alyndy. Ýurt içindäki gapma-garşylykly uruşlarda-da uzak wagtlap himiki ýaraglar ulanyldy.

Ikinji jahan ұrsunda amerikan goşunu garşydaşlaryna iprit

gazyny ulanmak howpuny abandyrdy. ABŞ-nyň şol wagtyk Prezidenti Franklin Delano Ruzwelt iprit gazyny diňe garşydaş güýçleriň himiki ýaragy ulanan halatynda ulanyljakdygyny aýdypdy.

Muňa garamazdan ikinji jahan urşunyň gutarmagyna sanlyja günler galanda ABŞ termít we napalm gatyşykly oksidleýji maddalar goşulan ýakyp-ýandyryjy bombalary Tokionyň depesinden inderip, 106 km kwadrat ýeri kule öwrüp taşlapdy.

1951-nji ýylyň fewral aýynda Koreýada garşydaşyň möhüm obýektiniň üstüne napalm bombasy oklandy. Napalm nebit ýa-da beýleki nebit önumleri bilan garyşdyrylyp partladylanda has ýykyp-ýumrujy häsiýete eýe bolýar.

1952-nji ýylyň iýun aýynda amerikan paraşýutçylary kommunist esgerleri seljermek üçin Koreýadaky konslagerleriň birine girende ýesirleriň garşysyna göz ýaşardyjy gaz ulandylar.

1960-nji ýylyň maý aýynda Germaniýanyň Kil şäherinde Faşistik Germaniýa döwründen galan nerw gazy bombalarynyň ýerleşdirilen çelekleriň üstünden baryldy.

1961-nji ýylyň fewral aýynda faşistik ofiser Adolf Eýhman harby tribunala çykarylanda onuň ikinji jahan urşunda Oswensim ýaly birentek faşistik konslagerlere dykyylan ýewreý ýesirlerini öldürmek üçin «Ziklon B» gazyny ulanandygy aýdyldy.

1962-1971-nji ýyllarda bolup gecen Wýetnam urşunda amerikan goşunlary kommunist duşmanlarynyň gaçybatalgasý we iýmit çeşmesi bolup hyzmat edýän tokaýlaryny ýapragyny dökmek üçin zäherli himikatlary ulandylar.

1984-nji ýylда Birleşen Milletler guramasynyň wekilleri sekiz ýyl dowam eden Eýran-Yrak urşunda Yragyň himiki ýaraglary ulalandygy baradaky gep-gürrüňleriň magadyna ýetmek üçin Eýranyň paýtagty Tähranda boldular.

Pars aýlagyndaky uruş gutaran badyna 1991-nji ýylда amerikan goşunu «Khamisiyah» harby ammaryndaky raketalary we goranyş

desgalaryny bombalady. ABŞ-nyň Merkezi Razwedka uprawleniýesiniň soňra beren beýannamasynda ammarlarda zarin nerw gazynyň çykandygy öňe sürüldi.

1996-njy ýylda Birleşen Milletler Guramasynyň wekilleri Yrakda biologiki ýaraglaryň önümçiliginde ulanylandygy öňe sürülen enjamlary ýok etdi.

1998-nji ýylyň mart aýynda Kuweýtdäki amerikan esgerlerine Yragyň ýarag ammarlarynda bardygy çak edilýän şarbon wirusyna garşy sanjym geçirildi.

2003-nji ýylda amerikan goşuny tarapyndan ýaýradylan fotosuratda Yragyň günbatarynda ýadro, himiki we biologiki ýaraglaryň ulanylyşy boýunça tälim berýän türgenleşik merkeziniň bardygy öňe sürüldi.

Internet maglumatlary esasynda taýýarlanyldy.

@ Kitapçylar. Taryhy makalalar